

hed for at få beskikket f.eks. et familiemedlem til at udføre patientrådgiverarbejdet.

Patientrådgiveren har til opgave at vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager. Der opstilles et krav om, at patientrådgiveren skal aflægge patienten et første besøg inden 24 timer efter beskikkelsen, og derefter mindst én gang om ugen og i øvrigt efter behov, indtil beskikkelsen bortfalder.

Justitsministeriet er enig med udvalget i, at der er behov for en væsentlig forbedring af den støtte og bistand af såvel medmenneskelig som retlig karakter, som psykiatiske patienter, der undergives tvang, bør kunne få fra kvalificerede og uafhængige personer. Justitsministeriet kan tiltræde den patientrådgiverordning, som udvalget har foreslået til afløsning af den gældende ordning efter sindssygeloven med tilsynsværger.

6.3. Specielt for så vidt angår patienter, der tvangsfikseres med bælte, stiller udvalget forslag om, at der stilles krav om fast vagt. Udvalgets redegørelse for dette spørgsmål findes i betænkning nr. 1068/1986, s. 430 f. Udkast til lovbestemmelse findes i § 16 i udvalgets lovudkast. I bemærkningerne til udvalgets forslag anfører udvalget bl.a. (betænkning nr. 1109/1987, s. 71), at reglen dels har til formål at betage bæltefiksering noget af den traumatiske effekt, som kan være forbundet med at blive fikseret og ladt alene, dels at beskytte patienten mod eventuelle overgreb eller gener fra medpatienter. Udvalget peger endvidere på, at brug af fast vagt utvivlsomt vil kunne begrænse brugen af bæltefiksering, navnlig således at den tidsmæssige udstrækning formindskes.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag til en regel om fast vagt ved bæltefikserede patienter.

Bestemmelsen udelukker ikke, at den faste vagt efter omstændighederne kan overvåge flere patienter, der er tvangsfikseret med bælte.

6.4. Patienternes mulighed for at øve indflydelse og medbestemmelse på egne forhold må antages at spille en ikke uvæsentlig rolle for, hvordan patienterne oplever opholdet på psykiatrisk afdeling, og dermed i sidste instans også for behovet for tvangsansvendelse.

Udvalget har behandlet spørgsmålet om patienternes medindflydelse i betænkning nr. 1068/1986, s. 404 ff og i betænkning nr. 1109/1987, s. 94.

Udvalget anfører bl.a., at den medindflydelse, som patienterne tillægges, har betydning både for patienternes følelse af eget værd og for personalets holdning til patienterne, ligesom patienternes medindfly-

delse endvidere må tillægges vægt som en kontrolforanstaltning, der kan medvirke til at forebygge eventuelt misbrug.

Udvalget foreslår på den baggrund, at der på hvert enkelt psykiatrisk sygehus eller afdeling skal oprettes patientråd eller afholdes patientmøder. Ordningen skal gælde for alle indlagte psykiatiske patienter og ikke kun for de patienter, der undergives tvang.

Udvalget er opmærksom på, at det vil være lettere at få en ordning med regelmæssig afholdelse af patientmøder og oprettelse af et patientråd til at fungere for de grupper af patienter, der er indlagt igennem nogen tid, end for korttidsindlagte.

Justitsministeriet deler udvalgets opfattelse af betydningen af, at patienterne så vidt muligt søges inddraget i og tillagt indflydelse på egne forhold, også selv om der ikke helt kan bortses fra de praktiske problemer, der kan være forbundet med at få den af udvalget foreslåede ordning til at fungere i forhold til visse grupper af patienter, navnlig korttidsindlagte og meget syge. Justitsministeriet kan derfor tiltræde udvalgets forslag. Lovforslagets § 30 er affattet i overensstemmelse hermed.

## 7. Domstolsprøvelse og klageadgang

7.1. Efter sindssygelovens § 9 kan afgørelser om tvangstilbageholdelse på psykiatrisk afdeling administrativt påklages til Justitsministeriet, der inden 1 måned skal tage stilling til klagen. I praksis indhentes der en udtalelse fra Retslægerådet, inden Justitsministeriet træffer afgørelse i sagen. Tilsvarende gælder med hensyn til klager over tvangsendlæggelse.

Hvis Justitsministeriet godkender overlægens afgørelse om frihedsberøvelse, kan patienten begære spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed forelagt for retten i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Heraf følger bl.a., at sagen inden 5 søgnedage efter den administrative afgørelse skal indbringes for byretten på patientens hjemsted. Under en sådan sag kan også spørgsmål om erstatning i anledning af den stedfundne frihedsberøvelse pådømmes. Byrettens afgørelse kan i givet fald ankes til landsretten.

Klager over rent lægelige spørgsmål, såsom valg af behandlingsform eller metode, bivirkninger og lægefejl samt over eventuel tvangsbehandling og brug af tvangsmidler har hidtil i henhold til reglerne i lov nr. 182 af 23. juni 1932 om sundhedsvæsenets centralstyrelse henhørt under Sundhedsstyrelsen. Pr. 1. januar 1988 er lov nr. 182 af 23. juni 1932 blevet afløst af en ny centralstyrelseslov, lov nr. 397 af 10. juni 1987. I henhold til denne lov er oprettet Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, for hvilket klager over den faglige virksomhed, der udøves af personer inden for sund-